

УДК [159.9:351.74](477)

DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.1.14>

НАТАЛЯ ЕДУАРДІВНА МІЛОРАДОВА,

кандидат психологічних наук, доцент,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-0716-9736>,

e-mail: natasham69@ukr.net

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СЛІДЧИХ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Зазначено, що професійний розвиток слідчих органів досудового розслідування Національної поліції є багатограним процесом, який містить у собі як офіційні обов'язкові заходи, врегульовані нормативно, та належний професійно-психологічний супровід, так і самоосвіту й самовдосконалення фахівця. Виділено низку проблемних питань, що стосуються: 1) психологічного супроводження проходження слідчими послідовних професіогенетичних сходинок у межах стадії професійного розвитку від етапу професійної адаптації до звільнення з лав поліції; 2) організаційно-методичного забезпечення професійного розвитку працівників слідчих підрозділів після закінчення фахового навчання.

Ключові слова: професіогенез, професійний розвиток, слідчі органи досудового розслідування, психологічне супроводження, етапи професійного розвитку.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Не викликає сумніву, що суспільні відносини, технології та навколишнє середовище у цілому перебувають у постійному розвитку та змінюються. У таких умовах лише фахівець, здатний грамотно й оперативно реагувати на зміни, які відбуваються, враховувати сучасні методи та технології своєї професійної діяльності, може якісно й повноцінно виконувати свої професійні обов'язки та вважатися професіоналом своєї справи. Повною мірою це стосується і слідчих органів досудового розслідування Національної поліції України. Саме тому розгляд проблем, що виникають у процесі професійного розвитку та самоствердження працівників слідчих підрозділів, є необхідною умовою підвищення ефективності їх діяльності.

Стан дослідження проблеми

Проблематика професійного становлення особистості є предметом уваги багатьох науковців у межах різних напрямків. Так, сучасні дослідження особливостей професійної діяльності ґрунтуються на працях Г. Костюка, С. Максименка, С. Рубінштейна, В. Роменця, В. Моляка, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін. Різні аспекти професійного становлення особистості розглядали К. Абульханова-Славська, В. Бодров, Е. Зеєр, О. Єрмолаєва, Є. Клімов, А. Маркова, М. Пряжников та ін.

У предметному полі юридичної психології особливості професійного становлення працівників органів правопорядку були об'єктом

вивчення в наукових дослідженнях Д. Александрова, В. Андросюка, О. Бандурки, В. Барка, В. Бесчастного, С. Гусарова, О. Джафарової, О. Землянської, М. Іншина, Л. Казміренко, О. Кудерміної, В. Медведєва, О. Музичука, І. Охріменка, О. Цільмак, С. Яковенко, О. Ярмиша та ін.

Окремі питання професіогенезу працівників слідчих підрозділів розглядалися у дослідженнях В. Андросюка, О. Баєва, П. Біленчука, В. Васильєва, Л. Казміренко, В. Коновалової, М. Костицького, Н. Клименка, В. Кузьмічова, О. Кудерміної, В. Лисиченка, В. Шепітька, О. Цільмак, С. Яковенко та ін.

Визначенню особливостей розвитку професійно важливих якостей слідчого та виокремленню базових компонентів слідчої діяльності присвячено роботи В. Андросюка, О. Баєва, В. Коновалової, В. Кузьмічова, О. Цільмак та ін. Особливості пізнавальної діяльності на різних етапах розслідування розглядалися в роботах Л. Бондаренко, С. Голунського, П. Жук, О. Конуп, В. Шепітько та ін. Розгляду особливостей професійних і спеціальних знань слідчого присвячено роботи В. Марчака. Через виокремлення функціонально-діяльнісних компонентів розглядає структуру слідчої діяльності О. Цільмак. Проблемні питання застосування психологічних знань під час розслідування злочинів висвітлюються у наукових працях Р. Белкіна, В. Бахіна, О. Ратінова, В. Жадана, І. Пантелєєва, І. Удалової та ін.

Проте, на наш погляд, недостатньо уваги приділено розгляду питань, що стосуються

особливостей професійного саморозгортання працівників слідчих підрозділів саме після закінчення фахового навчання.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є виокремлення наявних проблемних питань професійного розвитку працівників слідчих підрозділів після закінчення фахового навчання.

Для досягнення поставленої мети було сформовано такі *завдання*: 1) розглянути наявні недоліки психологічного супроводження проходження слідчими послідовних професіогенетичних сходинок у межах зазначеної стадії; 2) визначити проблемні питання організаційно-методичного забезпечення професійного розвитку працівників слідчих підрозділів.

Виклад основного матеріалу

Професійний розвиток слідчих органів досудового розслідування Національної поліції є багатограним процесом, який містить у собі як офіційні обов'язкові заходи, врегульовані нормативно, та належний професійно-психологічний супровід, так і самоосвіту й самовдосконалення фахівця. Останній аспект визначається рівнем свідомості та соціальної відповідальності слідчого за результати своєї діяльності, бажанням виконувати свої професійні обов'язки максимально якісно та професійно. Стимулювання до самоосвіти й самовдосконалення можна здійснювати лише через формування та розвиток системи моральних цінностей слідчих кадрів, й впливати на ці процеси слід, зокрема, шляхом проведення агітаційної та інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо важливості постійного підвищення свого інтелектуального та духовно-морального рівня. Що ж стосується першого аспекту, тобто офіційних обов'язкових заходів, урегульованих нормативно, то на сьогодні вони регламентуються низкою законодавчих актів, до яких слід віднести Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII, накази МВС України «Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції» від 24.12.2015 № 1625, «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» від 26.01.2016 № 50, «Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції» від 16.02.2016 № 105, «Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захис-

ту» від 15.06.2017 № 511, «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України» від 06.07.2017 № 570, «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських» від 09.11.2016 № 1179, «Про затвердження Порядку присвоєння спеціальних звань поліції та позбавлення спеціальних звань» від 12.03.2016 № 177, «Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України» від 08.12.2016 № 1285 та ін.

Поряд із цим, розглядаючи сучасний стан професіогенезу слідчих у межах стадії професійного розвитку від етапу професійної адаптації до звільнення з лав поліції [1], можна виокремити низку проблемних питань, що стосуються:

1) психологічного супроводження проходження слідчими послідовних професіогенетичних сходинок у межах зазначеної стадії;

2) організаційно-методичного забезпечення професійного розвитку працівників слідчих підрозділів після закінчення фахового навчання.

Недоліки першої групи пов'язуються з низкою проблем:

Проблеми на етапі професійної адаптації (адаптант)

1. Особливості пристосування й адаптації молодого фахівця до умов професійного середовища. На сьогодні можна говорити про такі проблеми, що ускладнюють процес адаптації слідчих органів досудового розслідування: недостатність і недостовірність інформації про умови й особливості проходження служби в Національній поліції України; недбале чи байдуже ставлення прямих і безпосередніх начальників до процесу адаптації молодих слідчих; слабка психологічна та практична підготовка, низький рівень морально-ділових якостей випускників; надмірне завантаження молодих офіцерів неприйнятними їм завданнями, що призводить до значних щоденних витрат часу, фізичної напруги, посиленних емоційних перевантажень, скорочення вільного часу, віддачі всіх фізичних сил і можливостей; призначення випускників на посади, які не відповідають отриманій спеціальності (на жаль, частина молодих працівників призначається на посади, які не відповідають отриманій ними спеціальності або потребують більшого обсягу знань і вмінь, ніж той, яким вони володіють). Призначення на посаду, що не відповідає отриманій спеціальності, може викликати у молодого фахівця почуття розчарування й безпорадності, призвести до зниження мотивації до роботи, ускладнення

процесу як соціально-психологічної, так і професійної адаптації та, як наслідок, до виникнення бажання залишити службу в Національній поліції [2, с. 14]. Іншою проблемою є низький рівень матеріального забезпечення особового складу Національної поліції (грошове забезпечення, речове та продовольче забезпечення, медичне та санаторно-курортне забезпечення, забезпечення житлом тощо) [2, с. 6–7]. Усі ці проблеми потребують комплексного вирішення задля стимулювання молодих фахівців до служби в лавах Національної поліції.

2. Узгодження життєвих і професійних цілей, «перевірка» на практиці отриманих теоретичних знань та їх узгодження з професійними вимогами. Більшість випускників закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання після їх закінчення, на жаль, стикаються із зовсім іншими вимогами до професійної діяльності, ніж ті, які висувалися до них у межах ЗВО, з іншими цінностями та пріоритетами у буденній роботі слідчого. Часом такі цінності та пріоритети суперечать внутрішнім переконанням і потребам цих випускників, що призводить до невдоволення та бажання змінити вид діяльності.

3. Освоєння нової соціальної ролі та конкретизація кар'єрних цілей. У зв'язку зі вступом на службу до лав Національної поліції особа набуває статусу службовця, діяльність якого координується з колегами та водночас передбачає сувору службову підпорядкованість. За таких умов слідчий починає грати нові соціальні ролі – «колега», «підлеглий», власне «слідчий» та ін. Це, у свою чергу, передбачає необхідність розуміння особливостей професійного середовища, застосування вмінь соціальної комунікації тощо. Більше того, за наявності амбіційних кар'єрних цілей вимоги до особистості слідчого лише посилюються, оскільки вимагають від низки навичок, умінь та особливостей характеру, необхідних для професійного зростання. Усвідомлення необхідності наявності таких особливостей і можлива їх відсутність можуть слугувати причиною формування у молодого слідчого внутрішньоособистого конфлікту, для профілактики та подолання якого потрібна психологічна допомога в межах здійснення заходів психологічного супроводу.

4. Наставництво (відсутність достатньої кількості досвідчених працівників для його здійснення). Зокрема, відповідно до п. 15 розділу III Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції, затвердженого наказом МВС України від 16.02.2016

№ 105, поліцейському, якому надано дозвіл на проходження професійної підготовки за індивідуальним навчальним планом без відриву від служби, керівництво органу (закладу, установи) поліції, де він проходить службу, створює умови для самостійного опанування навчального матеріалу та забезпечує своєчасне відрядження такої особи до закладу, що здійснює професійну підготовку, для участі в проміжному та підсумковому (вихідному) контролі. При цьому за таким поліцейським закріплюється наставник з осіб керівного складу органу (закладу, установи) поліції, де він проходить службу, який контролює виконання цим поліцейським завдань та організовує для нього індивідуальні практичні заняття з вогневої, фізичної й тактичної підготовки, передбачені індивідуальним навчальним планом. На практиці ж спостерігається недостатня кількість досвідчених фахівців, готових відповідально поставитися до інституту наставництва та ділитися відповідними знаннями й досвідом, особливо що стосується роботи слідчого в органах досудового розслідування Національної поліції України. Брак часу та відсутність належної мотивації, серед іншого фінансової, призводить до того, що наставники не приділяють належної уваги цій частині своїх обов'язків. При цьому робота наставника повинна мати комплексний характер та враховувати індивідуальні психологічні особливості підшефного. Крім цього, наставнику слід зважати на те, що робота щодо забезпечення адаптації молодих фахівців до умов служби складається з таких етапів: підготовчого етапу, протягом якого детально розглядаються питання з вивчення соціально-демографічної характеристики особи підшефного, демографічної характеристики його сім'ї, соціально-побутових умов проживання, освітнього рівня, ставлення до служби в поліції, трудовий стаж, досвід роботи (служби) в правоохоронних органах, стан здоров'я, ділові й особистісні якості тощо; початкового етапу служби, а також етапу професійного становлення та входження у посаду [2, с. 7]. Протягом останніх наставнику доцільно допомогти підшефному позбавитись нереальних прагнень та очікувань, пов'язаних із професійною діяльністю, чітко розкрити перед ним зміст завдань, які він повинен буде вирішувати, та реальний розмір фінансового й матеріально-технічного забезпечення; спрямувати організаційні й виховні заходи на формування соціально значимих ціннісних орієнтацій і необхідних морально-ділових якостей підшефного для успішного виконання посадових обов'язків;

забезпечити, щоб той відчув, що потрапив у колектив, який уміє турбуватися про своїх членів, і водночас вимагати сумлінного виконання своїх обов'язків [2, с. 12].

Проблеми на етапі оволодіння професійною діяльністю (інтернал)

1. Проблеми з усвідомленням та утвердженням себе як стабільного самостійного фахівця серед інших. Процес усвідомлення необхідності формування свого професійного стилю є тривалим. Побудова професійних алгоритмів і напрацювання індивідуальних методик – це шлях, на який поступово стає слідчий на цьому етапі. Його характеристиками є самостійність та успішність виконання основних професійних функцій, входження в професію як повноцінного колеги [1]. На практиці досить часто трапляється ситуація, коли молодому фахівцю передається найбільш проста, рутинна, некваліфікована робота, яка потребує багато часу для виконання, однак не сприяє підвищенню професійного рівня. Через це може виникати незадоволеність собою та своїм професійним статусом, що сприяє проведенню ревізії «Я-концепції» й може стати підґрунтям для формування нової домінантної професійних цінностей. Ці суперечності без належного психологічного супроводження можуть негативно вплинути на професійну траєкторію слідчого.

2. Проблеми з налагодженням рівнозначних горизонтальних і вертикальних зв'язків та знаходження свого професійного «місця». певною мірою виникнення цих проблем пов'язується з усвідомленням себе як «рівного серед рівних» та побудовою, на цій основі відповідних комунікативних зв'язків у професійному середовищі. Реалізація комунікативної складової діяльності слідчого знаходить вихід у побудові різноманітних зв'язків у системах (колега – колега та керівник – підлеглий), у створенні індивідуально-професійного стилю спілкування, що безпосередньо реалізується під час проведення розшукових слідчих дій. Саме в цей час можуть виникати міжособистісні конфлікти, негативний вплив яких на професійний шлях є беззаперечним.

Проблеми на етапі творчого самовираження (майстер)

1. Проблеми, пов'язані із знаходженням і закріпленням свого індивідуального стилю, можливістю працювати в команді, будувати взаємодію. Цей етап характеризується творчим та інноваційним рівнем виконання професійної діяльності, рухомими інтеграційними психологічними новоутвореннями, самопроєкуванням своєї діяльності та кар'єри.

Ці характеристики стають підґрунтям ефективною та результативною діяльності слідчого. Закріплення статусу висококваліфікованого фахівця може призвести до незадоволеності можливостями реалізувати себе в конкретній професійній ситуації та розвитку елементів професійної деформації, що може негативно проявлятися у відносинах як із керівництвом, так і з колегами. З'являються нові права й можливості впливу на підлеглих та оточуючих, що може призводити до виникнення непорозумінь і криз. У цьому разі варто вміти знаходити компроміс між необхідністю досягнення цілей і завдань службової діяльності та шанобливим, ввічливим і толерантним ставленням до оточення, важливо вміти поважати права кожного на свободу висловлювання думки, працювати в команді, проявляти ініціативність, здатність робити висновки та приймати рішення, відвертість, чуйність, неупередженість тощо. Йдеться про те, що на етапі творчого самовираження важливо не лише проявляти високопрофесійну поведінку, а й мати моральні принципи та якості, щоб давати приклад іншим. Можуть виникати суперечності між ідеалами, цінностями, установками, нормами, принципами, традиціями й етикетом тощо професійної діяльності та їх особливостями прийняття (частковим, вибіркоким, повним) слідчим [3, с. 67].

2. Проблеми з розумінням своїх спеціальних якостей і вмінь та можливістю їх прояву. Йдеться про те, що важливо усвідомлювати свої «сильні» та «слабкі» сторони і, виходячи з цього, застосовувати їх у своїй професійній діяльності. Однак важливо розуміти, що такі психологічні особливості є у кожної особи, зокрема і в осіб, з якими слідчий працює в команді, а тому їх треба брати до уваги.

Проблеми на етапі наставництва (наставник)

Це насамперед проблеми усвідомлення власних досягнень і можливості передавати досвід молодим працівникам (перехід на педагогічний рівень), перетворення фахівця на Учителя – носія професійних знань. Майстер своєї справи «обростає» однодумцями, учнями та послідовниками, яким передає свій кращий професійний досвід [1]. При цьому робота наставника повинна мати комплексний характер і допомагати підшефному у таких видах підготовки, як функціональна підготовка (це комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським знань, умінь та навичок у сфері нормативно-правового забезпечення службової діяльності, необхідних для успішного виконання ним

службових обов'язків); загальнопрофільна підготовка (це комплекс заходів, спрямованих на набуття і вдосконалення поліцейським умінь та навичок практичного застосування теоретичних знань щодо формування готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику, а також надання домедичної допомоги в процесі виконання службових завдань); тактична підготовка (це комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій із подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику); вогнева підготовка (це комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, із різних положень, в обмежений час, у русі тощо); фізична підготовка (це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності)¹. Саме цей період характеризується появою психофізіологічних змін і погіршенням стану здоров'я, незадоволенням собою та своїм соціально-професійним статусом, внесенням коректив у «Я-концепцію» та зростанням прояву елементів професійної деформації, що може проявлятися, наприклад, у неприйнятті та нерозумінні сучасних змін у процесі розслідування злочинів.

Проблеми на етапі звільнення та соціальної переадаптації

Процес переадаптації пов'язується або з докорінною перебудовою функціональних систем особистості в цілому в разі різких, екстраординарних змін обставин, або з переходом особи зі стану стійкої психічної адаптованості у звичних умовах до стану відносно стійкої психічної адаптованості до нових, які помітно відрізняються від попередніх, умов життя та діяльності. Саме такий процес спостерігається у працівників поліції: перехід з особливих умов професійного й особистого життя до цивільних умов. Для цього етапу професіогенезу характерними є поступове зниження професійної активності або зву-

ження її сфери, згасання багатьох професійних інтересів, перебудова життєвих установок, зміна ціннісних орієнтацій, виникнення суперечностей між функціональними можливостями особи й намірами, далекими та найближчими цілями, погіршення функціонального стану (хвороби, розлади), що різко змінює спрямованість особистості [1].

Стаття 76 Закону України «Про Національну поліцію» визначає особливості звільнення зі служби. Після припинення служби в органах Національної поліції природно виникають усвідомлення необхідності перебудови особистості у зв'язку зі звільненням, адаптацією до умов життя без служіння та пошук нових аспектів самореалізації. Передпенсійний період для багатьох працівників набуває кризового характеру. Вихід на пенсію означає звуження соціально-професійного поля та контактів і зменшення фінансових можливостей. Саме на цій стадії професіогенезу виникає криза необхідності усвідомлення нової соціальної ролі. Відсутність належного рівня готовності до цього сприяє погіршенню стану як фізичного, так і психічного здоров'я, що вимагає здійснення належного психологічного супроводження.

Серед проблем організаційно-методичного характеру необхідно звернути увагу на такі.

Проблеми підвищення кваліфікації працівників слідчих підрозділів

Як зазначають фахівці, основними цілями навчання в межах підвищення кваліфікації заведено вважати: створення максимально сприятливих умов для розумового, морального, емоційного та фізичного розвитку особистості, всебічного розвитку її здібностей, домагаючись отримання працівниками органів Національної поліції міцних знань, умінь і навичок; надання спеціальної освіти на рівні, що відповідає сучасному законодавству та сучасним тактикам і методикам боротьби зі злочинністю; побудову навчальних програм відповідно до міжнародних вимог; формування особистості з розвиненим інтелектом і високим рівнем культури, готовою до усвідомленого вибору й освоєння професійних знань [4, с. 91]. Підвищення кваліфікації може здійснюватися в процесі проходження стажування в різних практичних підрозділах. Цілями підвищення кваліфікації працівниками органів Національної поліції є забезпечення ефективного виконання нових комплексних завдань; збільшення інноваційного потенціалу; підготовка до просування на посаді чи горизонтального переміщення; освоєння нових

¹ Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50.

професійних вимог, серед іншого в разі переведення в інший підрозділ; отримання вищої кваліфікації; набуття знань, що виходять за межі обійманої посади; прищеплення навичок прийняття управлінських рішень; спонукання вчитися далі [4, с. 87–88]. Отже, підвищення кваліфікації слідчих кадрів органів досудового розслідування Національної поліції є вельми важливим завданням, однак на практиці його виконання ускладнюється такими чинниками: невідповідністю традиційних підходів до професійної освіти слідчих фаховим вимогам, застарілістю змісту навчально-методичної бази та розробок освітніх технологій; недостатністю застосування апробованих на практиці методичних рекомендацій щодо особливостей розслідування окремих видів злочинів тощо.

Проблеми службової підготовки. Іноді вона здійснюється формально та без урахування прогалин у знаннях, уміннях та навичках слідчих. Проблема є і те, що теми занять не обираються працівниками, а нормативно прописуються МВС України. Так, відповідно до п. 2 розділу III Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції, затвердженою наказом МВС України від 16.02.2016 № 105, перелік навчальних дисциплін (предметів), час, відведений на їх вивчення, та строки підготовки визначаються відповідними навчальними програмами (планами), які розробляються кадровим підрозділом апарату Національної поліції, погоджуються із заінтересованими структурними підрозділами апарату Національної поліції та затверджуються керівництвом МВС.

Певним чином виправити такий стан речей може інститут додаткових занять зі службової підготовки. Зокрема, відповідно до п. 6 розділу II Положення про організацію службо-

вої підготовки працівників Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України від 26.01.2016 № 50, з метою отримання поліцейськими необхідних знань, умінь і навичок та вдосконалення рівня їх професійної майстерності керівникам органів (закладів, установ) поліції на місцях дозволяється планувати проведення додаткових занять зі службової підготовки. У свою чергу, тематичний план розробляється з урахуванням особливостей і специфіки несення служби, оперативної обстановки в регіоні обслуговування, професійної майстерності поліцейських, розподілу годин за видами службової підготовки й орієнтовної тематики за видами службової підготовки.

Окрім цього, проблемами є недостатній рівень залучення до проведення службової підготовки фахівців органів прокуратури, експертних установ, суддів, адвокатів і науковців; у підрозділах рідко організовуються круглі столи щодо вирішення нагальних проблем та усунення прогалин у тій чи іншій складовій компетентності; керівники структурних підрозділів не відпускають на сесію своїх підлеглих, які навчаються заочно в закладах вищої освіти; у слідчих бракує часу на самоосвіту, самовдосконалення та самопідготовку до сесії [5].

Висновок

Урахування окреслених проблемних питань під час здійснення заходів психологічного супроводження професійного розвитку слідчих органів досудового розслідування Національної поліції України є підґрунтям для подолання професіогенетичних криз, корекції сценаріїв особистого професійного розвитку та кардинальних змін соціальної ситуації професійного саморозгортання особистості слідчого.

Список бібліографічних посилань

1. Мілорадова Н. Е. Етапи професіогенезу особистості правоохоронця. *American Journal of Fundamental, Applied & Experimental Research*. 2017. № 4 (7). С. 32–38.
2. Проблема адаптації молодих спеціалістів до служби в лавах Національної поліції України : наук.-метод. рек. / уклад.: Н. О. Прібиткова, І. О. Олійник. Харків, 2016. 56 с. URL: <http://www.univd.edu.ua/science-issue/unit/39> (дата звернення: 15.01.2019).
3. Землянська О. В., Петленко О. В. Професійне становлення та деформація особистості працівника ОВС // Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / за заг. ред. І. В. Жданової. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. Розділ 2. С. 50–87.
4. Дистанційне навчання кваліфікованих робітників в умовах виробництва / В. М. Аніщенко, Г. В. Єльнікова, Г. І. Лук'яненко та ін. ; за ред. Г. І. Лук'яненко. Київ : ІПТО НАПН України, 2015. 217 с.
5. Черней В. В. Роль Національної академії внутрішніх справ у підготовці кадрів слідчої спеціалізації: історія та сучасність // Актуальні проблеми досудового розслідування : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 1 лип. 2015 р.) / МВС України, Нац. акад. внутр. справ, Головне слідче управління. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 14–16.

Надійшла до редколегії 10.02.2019

МИЛОРАДОВА Н. Э. ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ СЛЕДОВАТЕЛЕЙ ОРГАНОВ ДОСУДЕБНОГО РАССЛЕДОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ УКРАИНЫ

Отмечено, что профессиональное развитие следователей органов досудебного расследования Национальной полиции Украины является многогранным процессом, который включает как официальные обязательные мероприятия, урегулированные нормативно, и соответствующее профессионально-психологическое сопровождение, так и самообразование и самосовершенствование специалиста. Выделен ряд проблемных вопросов, касающихся: 1) психологического сопровождения прохождения следователями последовательных профессиогенетических ступеней в пределах стадии профессионального развития от этапа профессиональной адаптации до увольнения из рядов полиции; 2) организационно-методического обеспечения профессионального развития сотрудников следственных подразделений по окончании профессионального обучения.

Ключевые слова: профессиогенез, профессиональное развитие, следователи органов досудебного расследования, психологическое сопровождение, этапы профессионального развития.

MILORADOVA N. E. ISSUES OF THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF INVESTIGATORS OF PRE-TRIAL INVESTIGATION AGENCIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

It has been noted that professional development of investigators of pre-trial investigation agencies of the National Police is a multi-faceted process, which includes both statutory regulated mandatory measures and appropriate professional and psychological support, as well as self-education and self-improvement of specialists. That is why consideration of the problems arising in the process of professional development and self-affirmation of employees of investigative units is a prerequisite for improving the efficiency of their activities. Legislative acts regulating the peculiarities of the professional development of investigators of the National Police of Ukraine have been considered.

Among the disadvantages of psychological support for passing consistent professional-genetic steps by investigators within the stage of professional development, the author has studied issues at the stages of professional adaptation (adaptant), mastering professional activity (intern), creative self-expression (master), mentoring (mentor), dismissal and social re-adaptation.

The author has analyzed the problems of advanced training of investigative units' employees and the problems of professional training among the disadvantages of organizational and methodological support for the professional development of investigative units' employees after the graduation from the professional training.

It has been also noted that the heads of structural units do not always let their subordinates to study at the correspondence course in institutions of higher education; investigators have lack of time for self-education, self-improvement and self-training for studies that reduces their motivation to self-improvement.

Key words: professional genesis, professional development, investigators of pre-trial investigation agencies, psychological support, stages of professional development.